

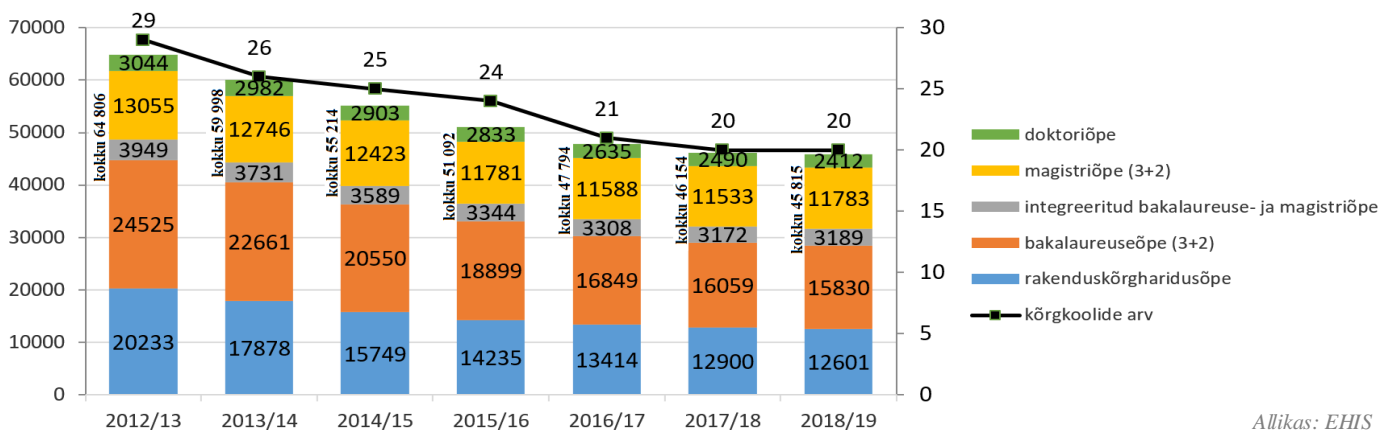
KÕRGHARIDUSVALDKONNA ÜLEVAADE

2018

Peamised trendid ja andmed

- Kõrgharidust on võimalik omandada bakalaureuse-, rakenduskõrghariduse-, magistri- või doktoriõppes. Kõrgharidust pakuvad **6 avalik-õiguslikku ülikooli, 1 eraülikool, 5 era- ja 8 riigirakenduskõrgkooli (sh 6 HTM haldusalas).**
- **Kõrgharidusega inimeste osakaal on Eestis kiiresti kasvanud:** 30–34-aastaste seas oli neid 2018. a ligi 48%, viis aastat varem 43%. Samas vanuserühmas on eriti kiire kasv olnud meeste seas, kelle osakaal on tõusnud ligi 10 %.
- **Üliõpilaste koguarv on viimastel aastatel langenud** ligi 60 tuhandelt 46 tuhandeni. Vastuvõetute arv on olnud stabiilselt 14 000 ning lõpetajate arv on viimaste aastatega langenud 11 000-lt 9 000-ni. Praegustest õppijatest on ligi 40% mehed ja 60% naised, mis on sarnane gümnaasiumiõpilaste jaotusega. Õppijate keskmine vanus on kümne aastaga tõusnud 25 aastalt 27-ni.
- **Välisüliõpilaste arv on** kümne aastaga kasvanud ligi 5 korda jõudes 5000-ni ning moodustades **kõigist õppijatest 11%**, mis ületab 2020. aastaks seatud 10% eesmärki.
- **2013. a jõustunud kõrgharidusreform ühtlustas sisseastujatele tasuta kõrghariduse omandamise võimalused.** Tasuta õppivate üliõpilaste osakaal on pärast seda suurenenud - riigieelarvelistel ehk tasuta õppekohtadel õppis 2012/13. õa 55%, aga 2018/19 juba 80% kõigist üliõpilastest.
- Vähenemas on **sooline lõhe** tudengkonnas ja kasvanud kõrgharidusega meeste osakaal. Samuti on **muutunud valdkondade tasakaal:** kasvab IKT valdkond (ligi 40% võrra rohkem lõpetanud kui kümme aastat varem), kõige kiiremini on kahanenud erinevate sotsiaalteaduste lõpetanute arv.

Joonis: Üliõpilaste ja õppeasutuste arv

Allikas: EHIS

Eesti elukestva õppe strateegia 2020 (EÕS 2020)

Üldeesmärk: kõigile Eesti inimestele on loodud nende vajadustele ning võimetele vastavad õpivõimalused kogu elukaare jooksul, et tagada neile isiksusena väärika eneseteostuse võimalused ühiskonnas, töö- ja pereelus.

Kõrgharidusprogramm (EÕS 2020 rakendamine)

Üldeesmärk: Igale motiveeritud ja võimekale üliõpilaskandidaadile on tagatud ligipääs kvaliteetsele, paindlikule ja mitmekesiste valikutega ning tööturu arenguvajadusi arvestavale kõrgharidusele.

Meetmed:

1. Võrdsed võimalused kõrgharidusõppeks ja muutunud õpikäsituse põhimõtete juurutamine.
2. Kõrgharidusõppe vastavusse viimine nüüdisaegse tööturu vajadustega.
3. Kõrghariduse rahvusvahelise konkurentsi võime edendamine.

Olulisemad mõõdikud	2016	2017	2018	2020 (siht)
Kolmanda haridustasemega 30-34 aastaste osakaal earühmas (%) (EÕS)	45,4%	48,4%	47,6%	>40%
Kõrgharidusõppes õppetöö katkestajate määr (kõrghariduse tasemel õpingute alguses) (%)	22,3%	21,2%	21,6%	<15%
LTT (loodus- ja täppisteadused, tehnika, tootmine ja ehitus) erialade lõpetajate osakaal (%) kõrghariduses	27,4%	28,9%	27,7%	29%
Üliõpilaste lühiajaline mobiilsusränne (%)	1,8%	2,2%	3,4%	10%
Eestis õppivate immatrikuleeritud välisüliõpilaste osakaal (%)	8,2%	9,5%	11%	>10%
IT õppesuuna lõpetajate arv aastas	652	713	604	800

Programmi suuremad kulud (2019.a eelarve 192,9 mln)

Kõrgharidusõppe läbiviimine ning rahastamis- ja juhtimissüsteemi arendamine 155,9 mln
 Õppejõudude arengu väärtustamine ja doktoriõppe tulemuslikkuse toetamine akadeemilise järelkasvu tagamiseks 14 mln
 Õppija toimetulekut ja õppe tulemuslikkust toetavad teenused ja toetused 13,5 mln
 IKT õpetamise arengu tagamine ja lõpetajate IT-alaste oskuste arendamine 4 mln
Valitsussektori kulud: 2017.a 238,6 mln (1,01 SKP-st, 17% kogu hariduskuludest). 2016. a kogukulu üliõpilase kohta 5071 €; avalik-õiguslike ülikoolide hariduskulutuste finantseerimisel moodustasid riiklikud allikad 79%.

Olulisemad tegevused, arendused või protsessid 2015–2020

2015

- Erietoetuse taotlusvõimaluse rakendamine;
- Doktorandi toetuse tõus 10%;
- IT Akadeemia juhtimis- ja rahastamismudeli uuendamine.

2016

- Kõrgharidusõppe rahastamismudeli ja juhtimissüsteemi uuendamine.

2017

- Halduslepingute muutmine tulenevalt ülikooliseaduse muudatustest;
- Muudetud rahastamis põhimõtete alusel tegevustoetuse eraldamine;
- Kõrgharidusseaduse väljatöötamiskavatsuse ettevalmistamine.

2018

- Kvaliteedihindamise süsteemi uuendamine;
- Doktorandi toetuse tõus 660 euronni;
- Halduslepingute sõlmimine ülikoolidega;
- Kõrgharidusseaduse ettevalmistamine;
- Õppetootuste ja õppelaenu seaduse ettevalmistamine;
- Täienduskoolituse ja ümberõppe toetamise põhimõtted.

2019 siht

- Ülikoolide seaduste muutmine;
- Kõrgharidusseaduse ja selle rakendusaktide vastuvõtmine;
- Õppetootuste ja õppelaenu seaduse vastuvõtmine.

2020 siht

- Doktorandi toetuse reformi ettevalmistamine.

Peamised õigusaktid ja dokumendid

Strateegiad, seadused ja määrused	Ministeeriumi dokumendid	EL/ Euroopa Nõukogu
<ul style="list-style-type: none"> * Konkurentsivõime kava „Eesti 2020“ * Eesti elukestva õppe strateegia 2020 * Ülikooliseadus * Rakendus kõrgkooli seadus * Erakooliseadus * Tartu Ülikooli seadus * Tallinna Tehnikaülikooli seadus * Teadus- ja arendustegevuse korralduse seadus * Õppetootuste ja õppelaenu seadus * Kõrgharidusstandard * Üliõpilaste stipendiumite liigid, suurus ja määramise üldtingimused 	<ul style="list-style-type: none"> * Kõrgharidusprogramm * Tööturu ja õppe tihedama seostamise programm * Programm Pädevad ja motiveeritud õpetajad ning haridusasutuste juhid 	<ul style="list-style-type: none"> * Strateegiline raamistik Haridus ja koolitus (HK) 2020 * Strateegia Euroopa 2020 (majanduskasvu ja tööhõive tegevuskava) * Euroopa poolaasta (EL riikide majanduspoliitika koordineerimise raamistik) * Komisjoni teatis ELi uue kõrghariduse tegevuskava kohta; * Komisjoni teatis Euroopa uus oskuste tegevuskava; * Bologna protsess ja Euroopa kõrgharidusruum * Lissaboni kvalifikatsioonide tunnustamise konventsioon

Peamised rollid ja koostöö

HTM

Tagab kõrghariduspoliitika põhimõtete ning eesmärkide kavandamise ja rakendamise, arendab õigusruumi, kavandab ressursse, rakendus kõrgkoolide toimimise tagamine ja nõustamine, valdkonna kvaliteedi kindlustamine

SOM

Tööhõive ja tööturupoliitika edendamine; tervishoiu toetajate ja tervishoiu spetsialistide koolituskomisjon

SIM

Uuississerändajate kohane mis-programmis üliõpilaste, teadlaste ja välisõppejõududele keeleõppe ja kultuuritoe pakkumine

PEAMISED ESINDUSÜHINGUD

Eesti Üliõpilaskondade Liit

VALDKONDLIKUD KOOSTÖÖKOGUD

Rektorite Nõukogu, Rakendus kõrgkoolide Rektorite Nõukogu

MKM

Stipendiumid (nutikas spetsialiseerumine), IT hariduse edendamine; kodanike digitaalse kirjaoskuse arendamine, e-teenuste arendamise raamistiku loomine

SA INNOVE

Tõukefondide rakendusüksus; EL vahendite vahendamine hariduse ja tööturu valdkonnas

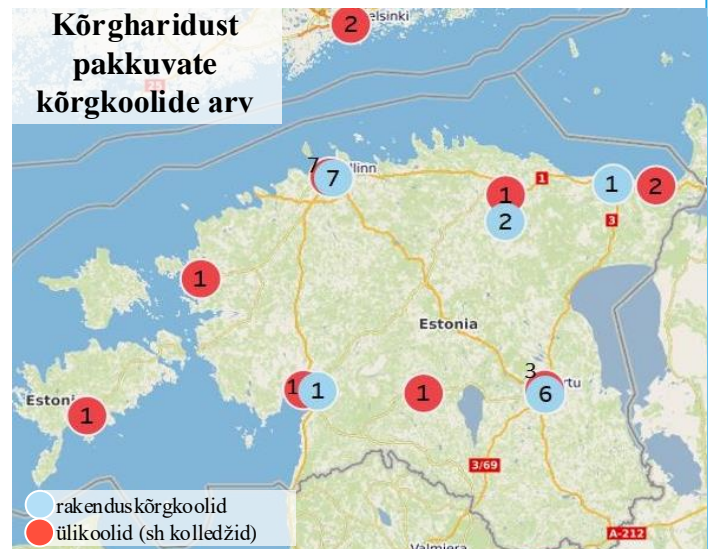
SA HITSA

IKT hariduse edendamine; koolides digikultuuri loomise seiramine ning vajalike toetustmeetmete ellukutsumine; õpetajate ja koolijuhtide digipädevuste arendamise täienduskoolitused; uuenduslike pilootprogrammide elluviimine; hariduse e-teenuste arendamine

SA ARCHIMEDES

Eesti ENIC/NARIC keskus (akadeemilise tunnustamise agentuur); Kõrg- ja Kutsehariduse Kvaliteediagentuur EKKA; haridusprogrammide elluviimine (Erasmus+, Dora Pluss); õpirände toetamine; stipendiumiprogrammid; tõukefondide rakendusüksus teaduse ja kõrghariduse valdkonnas

Kõrgharidust pakkuvate kõrgkoolide arv

Regulaarsed uuringud ja seire

- **EUROSTUDENT**- üleeuroopaline üliõpilaste uuring kõrghariduse sotsiaalse mõõtmekohta (üliõpilaste sotsiaalmajanduslik olukord, eluolu ja mobiilsus)
- **Vilistlasuurinud** (3 a tagant)
- **APIKS Eesti uuring „Akadeemilised töötajad teadmusu hiskonnas“**- õppejõudude ja akadeemilise personali rahuolu uuring (osa rahvusvahelisest uuringust)
- **Uuring edukus tööturul** (HTM)